

FHM 6574 Hasselager Allé, Kolt sogn, Ning herred, tidl. Århus amt. Sted nr. 150404-168. Systemnr. 254062. SLKS journalnr.: 24/12491

Større arkæologisk forundersøgelse forud for byggemodning. Undersøgelsen blev udført 25-27.11.2024.

Fig. 1: Oversigtskort. Rød streg omkranser matriklerne 10b og 3n.

Abstract

Undersøgelsesresultaterne er ganske magre. Kun få sikre gruber er registeret samt et mindre antal mulige stolpehuller der dog ikke kan sættes ind i en større sammenhæng. Mange af de registrerede anlæg kan være stenspor efter de mange stenstryg som området er plaget af. Mange af anlæggende registreret tæt på de vandlidende områder kan også meget vel være naturlige aflejringer fremfor arkæologiske anlæg. Hist og her ses lavninger med begyndende tørveagtige jordlag. Ofte var disse områder meget stenfyldte, formentligt et produkt af menneskelige aktiviteter i nyere tid hvor opløjede sten er dumpet i disse områder.

Undersøgelsens forhistorie

I forbindelse med udstykning til erhverv på matrikel 10b (Lemming By, Kolt) og 3n (Hasselager By, Kolt) er ca. 3,2 ha arkæologisk forundersøgt. Ikke alle områder kunne undersøges. I nordvestre hjørne er der tæt bevoksning hvor der indtil omkring år 2000 var en mindre gård og omtrent midt i undersøgelsesområdet et større vandlidende område (Fig. 1). De nordlige dele af området er geofysisk undersøgt da der i områderne nord for tidligere er påtruffet spor efter jernudvinding (FHM 4899). Udgravningens budget udgør kr. 205.824,59 inkl. moms.

Administrative data

Undersøgelse og opmåling blev udført 25-27.11.2024 under ledelse af museumsinspektør Lars Krants og museumsinspektør Hans Skov på baggrund af bestemmelserne i museumslovens § 26, stk. 2.

Undersøgelsen er udført af Moesgaard Museum og alle data opbevares i MuseumsGIS og på Moesgaard Museums server under journalnummer FHM 6574 og i SLKS under journalnummer 24/12491. Fund opbevares i museets magasin.

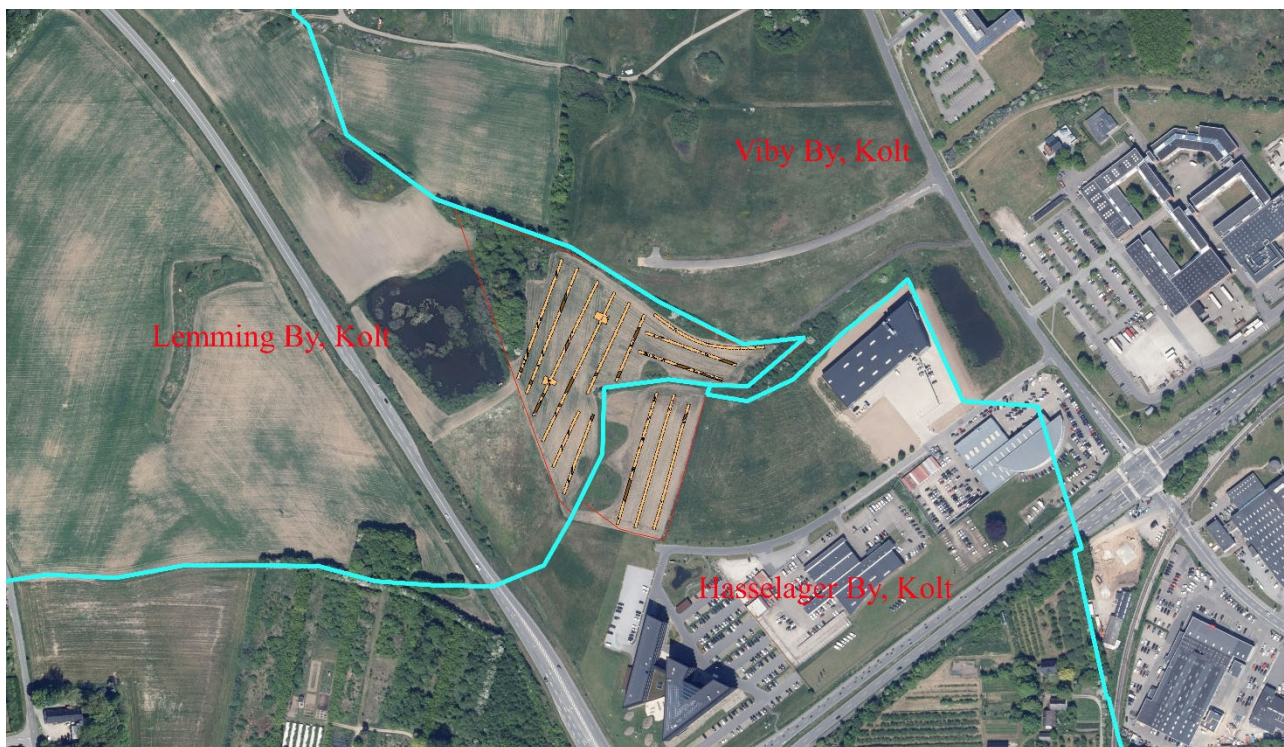

Fig. 2: Udgravningsfelt og ejerlavsgårder.

Topografi, terræn og undergrund

Undersøgelsesområdet er placeret præcist hvor de tre ejerlav Lemming, Hasselager og Viby støder op mod hinanden og området er derfor placeret i hvad der i hvert fald i historisk tid har været et marginalområde for de nærliggende landsbyer (Fig. 2).

Området er svagt mod syd hældende og større områder er ret vandlidende og kunne ikke undersøges. Undergrunden er generelt leret men områder med sand ses også. Over det meste af området er der postglaciale stenstryg med mange sten heraf mange ganske store. De mange anomalier fra den geofysiske undersøgelse synes alle at stamme fra sten (Fig. 3).

Fig. 3: Resultaterne fra de geofysiske undersøgelser.

Der er tidligere foretaget en række arkæologiske udgravninger på nabomatriklerne (Fig. 4). Ved FHM 4899 blev der i den nordlige del af arealet undersøgt et område med 5-6 mindre jernudvindingsovne dateret til perioden sen førromersk jernalder til tidlig romersk jernalder foruden andre ovnanlæg og forskellige gruber. Syd for undersøgelsesområdet er der udført to udgravninger. Ved FHM 4998 blev der på grund af mange forstyrrelser ikke gjort mange fund mens der ved FHM 4413 blev afdækket bopladsspor fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Umiddelbart sydøst for undersøgelsesområdet er der desuden registreret en overpløjet gravhøj.

Tværs gennem undersøgelsesområdet løber et større rør. Ud fra de arkæologiske iagttagelser ses det, at placeringen ifølge LER er forkert. Det skal i stedet forskydes ca. 6 meter mod syd (Fig. 5).

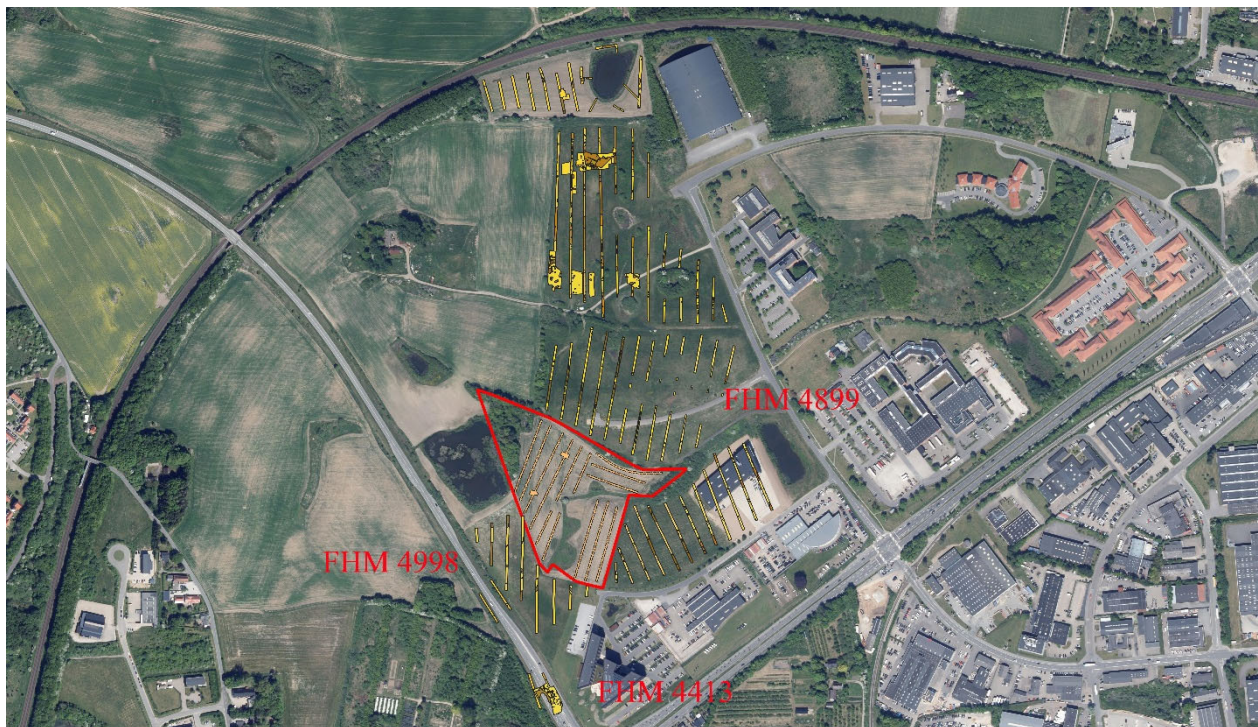

Fig. 4: Ældre udgravninger i området.

Målesystem

Alle feltgrænser og fyldskifter blev opmålt med GPS i UTM zone 32 (Euref89) og registeret i MuseumsGIS.

Undersøgelsens resultater

Undersøgelsesresultaterne er ganske magre. Kun få sikre gruber er registeret samt et mindre antal mulige stolpehuller der dog ikke kan sættes ind i en større sammenhæng. Der blev lavet to udvidelser i områder med stolpehulslignende anlæg uden at der dog kom genkendelige strukturer ud af anstrengelserne. Mange af de registrerede anlæg knytter sig ganske givet til stenspor efter de mange stenstryg som området er plaget af, men det er ikke prioriteret at grave i disse. Mange af anlæggene registreret tæt på de vandlidende områder kan også meget vel være naturlige aflejringer fremfor arkæologiske anlæg. Her er der ligeledes ikke brugt ressourcer på grave i de mulige anlæg. Hist og her sås lavninger med begyndende tørveagtige jordlag. Ofte var disse områder meget stenfyldte, formentligt et produkt af menneskelige aktiviteter i nyere tid hvor opløjede sten er dumpet i disse områder.

Fund

Der er kun gjort ganske få fund (Fig. 6). I anlægget A32, der er tolket som en naturlig lavning, er der opsamlet et muligt flintafslag (X1) og i A45 der betragtes som en moderne forstyrrelse, er der påtruffet dyreknoget. De er ikke hjemtaget.

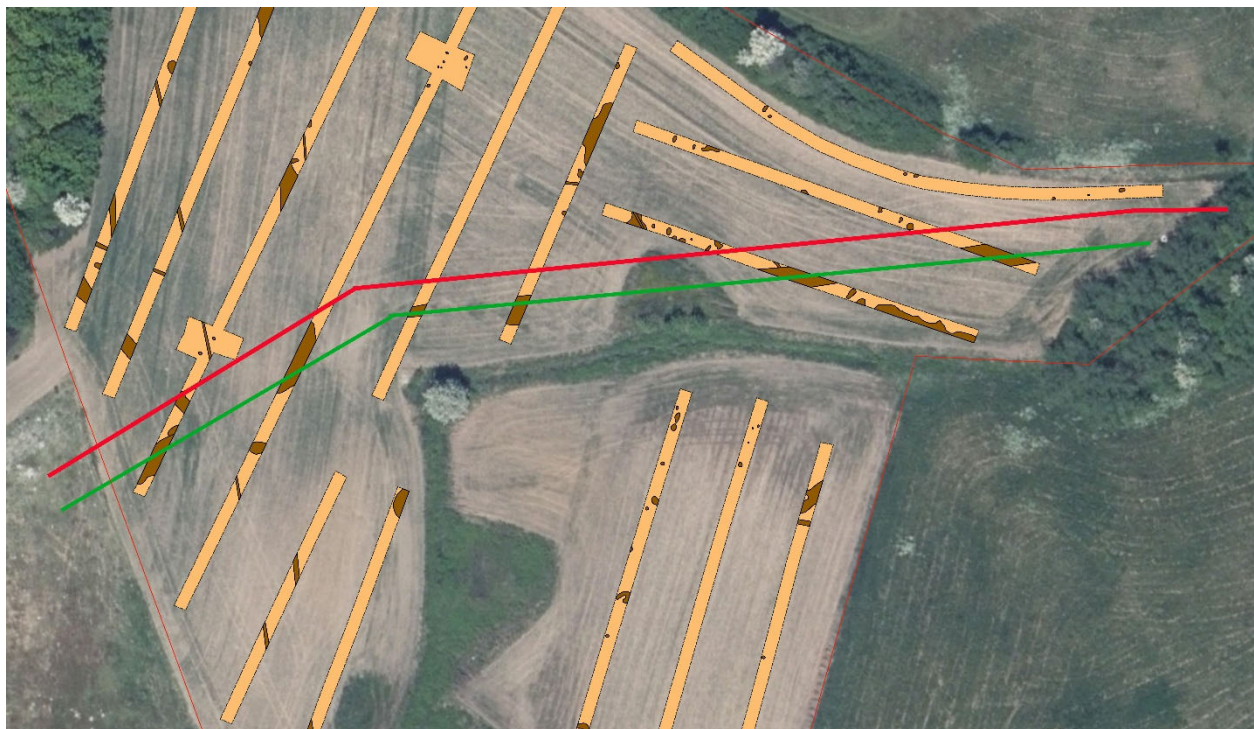

Fig. 5: Rørforløb: Rød i henhold til LER, grøn i henhold til de arkæologiske iagttagelser.

Fig. 6: Plan over fund.

Fremtidigt arbejde på stedet

Det udpegede område er efter udgravning frigivet til anlægsarbejder.

Lars Krants

Moesgaard Museum d. 2. december 2024

Anlægsliste

Anlægsnummer	Beskrivelse
A1	Naturfænomen, Lavning
A2	Dræn
A3	Grube
A4	Stenspor?
A5	Grube
A6	Stolpehul
A7	Grube?
A8	Grube?
A9	Grube
A10	Grube
A11	Grube
A12	Grube
A13	Grube
A14	Grube
A15	Grube
A16	Naturfænomen, Rodvælter?
A17	Grube
A18	Naturfænomen, Rodvælter?
A19	Grube
A20	Dræn
A21	Naturfænomen, Lavning
A22	Grube
A23	Ledningstracee eller dræn
A24	Grube eller stenspor?
A25	Dræn
A26	Dræn
A27	Dræn
A28	Grube
A29	Dræn
A30	Stolpehul eller stenspor?
A31	Grube
A32	Naturfænomen, Lavning
A33	Dræn
A34	Grube
A35	Dræn
A36	Dræn
A37	Ledningstracee eller dræn
A38	Grube

A39	Dræn
A40	Grube
A41	Grube?
A42	Grube eller stolpehul?
A43	Dræn
A44	Grube
A45	Ledningstracee eller dræn
A46	Grube
A47	Rørtracée
A48	Dræn
A49	Ledningstracee eller dræn
A50	Rørtracée
A51	Grube
A52	Stolpehul
A53	Stolpehul
A54	Stolpehul
A55	Stolpehul
A56	Dræn
A57	Dræn
A58	Rørtracée
A59	Stolpehul
A60	Grube
A61	Dræn
A62	Dræn
A63	Naturfænomen, Lavning
A64	Rørtracée
A65	Grube
A66	Dræn
A67	Grube
A68	Naturfænomen, Lavning
A69	Grube
A70	Naturfænomen, Lavning
A71	Dræn
A72	Grube
A73	Grube
A74	Grube
A75	Grube
A76	Stolpehul?
A77	Grube
A78	Grube
A79	Grube?
A80	Rørtracée
A81	Dræn

A82	Grube
A83	Grube
A84	Naturfænomen, Lavning
A85	Grube
A86	Grube
A87	Grube
A88	Grube
A89	Grube
A90	Grube
A91	Grube?
A92	Rørtracee
A93	Grube/rodvælde
A94	Stolpehul/grube
A95	Stolpehul/grube
A96	Grube
A97	Grube/stenspor
A98	Stolpehul
A99	Grube